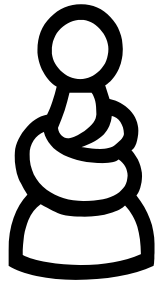

Joza Tucakov

MOJI IZABRANI ŠAHOVSKI PROBLEMI

BEOGRAD, 2010.

Друштво проблемиста Србије

ПРИЗНАЊЕ

*за изузетан допринос развоју и унапређењу
проблемског шаха
у Србији*

Јоза Плуцаков

мајстор шаховске композиције

80 година живота

и

*60 година стваралаштва у
шаховској композицији*

Београд
новембар 2009.

Борислав Гађански
Председник ДПС

Predgovor

Tokom šesdeset i više godina bavljenja problemskim šahom, sastavio sam preko stotinu šahovskih problema. Neki od njih imali su, u vreme kada su objavljeni, a neki i danas imaju, značajnu problemsku i tematsku vrednost i dali su određeni doprinos problemskom šahu, učestvujući na informalnim i tematskim turnirima i mečevima. U ovoj knjižici predstavljani su ti problemi raspoređeni po vrsti i vremenu nastanka. Pojedini od njih, iz određenih razloga, nisu bili objavljeni u vreme kada su urađeni, pa se ovde prvi put objavljuju kao „originalni”.

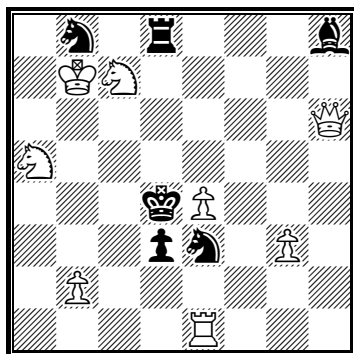
J.T.

Sa takmičenja u rešavanju šahovskih problema
(Zagreb – Sljeme, 1985.)

Dvopotezi

1

Mat u 2

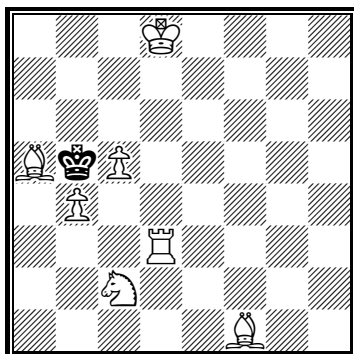
8+6

Joza Tucakov

IV informalni turnir „Problema”, 1954.

Dve „nastavljene odbrane” crnog skakača sa tri slobodna polja crnog kralja, uz veliku ekonomiju (komentar rešavača). Ubrojan među dobre zadaće (sudija F. W. Nanning).

2

Mat u 2

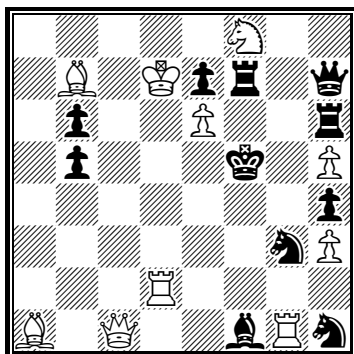
7+1

Joza Tucakov

Informalni turnir „Jugoslovenskog šahovskog glasnika”, 1954.

Četiri dijagonalna bega crnog kralja – krst kralja (sa 8 figura).

3

Mat u 2 (priv. igra)

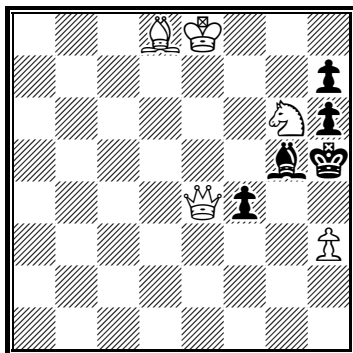
10+11

Joza Tucakov

Dvopotezni turnir „Tovariša”, 1955.

1. počasno priznanje

Izmijenjene baterije u prividnoj igri i rešenju s dva slobodna polja crnog kralja u potezu koji daje i uzima (give in take). Za sasvim modernu tematiku – s dodatkom antidualne teme – bi problem dobio više mjesto, da je uspjelo autoru odstraniti neekonomične Tg1 i Sf8 (sudac Nenad Petrović).

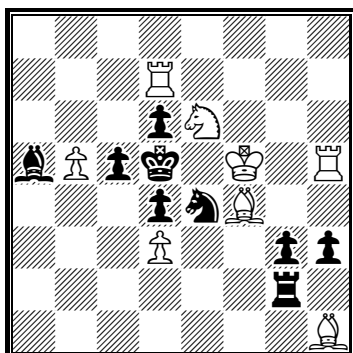
4

Mat u 2

5+5

Joza Tucakov*„Borba”, 1955.*

Žrtva dame i skakača.

5

Mat u 2

8+9

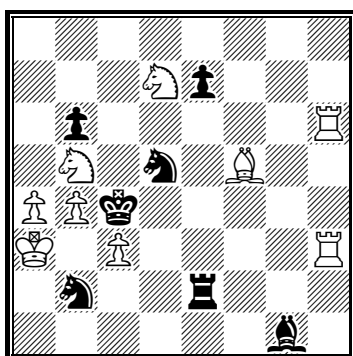
Joza Tucakov*Problemski meč Srbija – Slovenija 1955.*

3. mesto

„Problem”, 1956.

Tema Unakrsni šahovi sa vezivanjem.

Pažljivo i ekonomično konstruisan problem, dosta raznolik po sadržaju. Šteta, što poluvezivanje nije potpuno, tada bi, možda, konkurisao i za više mesto (sudija Hrvoje Bartolović).

6

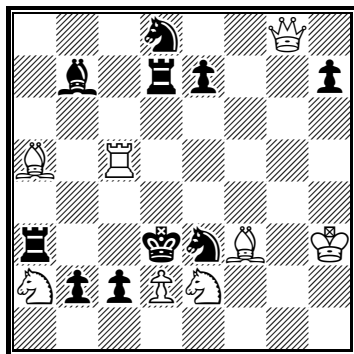
Mat u 2 (varka)

9+7

Joza Tucakov*„Borba”, 1956.*

Trostruko Grimšo secište.

7

Mat u 2 (priv.igra, varka) 8+10

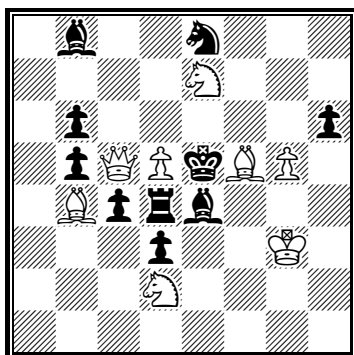
Joza Tucakov*II problemski meč Srbija – Slovenija, 1957.*

2. mesto

„Problem”, 1957.

Tema: Nastavljena odbrana u prividnoj igri, varci i rešenju sa izmenjenim matovima. Trostruki kompletni „Zagorujko” u nastavljenoj obrani. Skladno i tehnički odlično ostvarena tema, gde se varka razbija na novoj nastavljenoj obrani, pokazuje dobrog poznavaoaca i realizatora finesa moderne dvopotezne tematike (sudac Hrvoje Bartolović).

8

Mat u 2 (priv.igra) 8+10

Joza Tucakov*II nacionalni turnir u kompoziciji 1959-1960.*

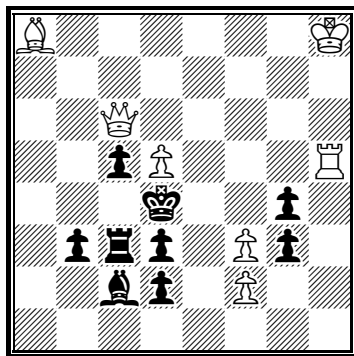
3. počasno priznanje

„Problem”, 1960.

Četiri izmenjena mata u prividnoj igri i rešenju.

Samovezivanje, sjecište, blokada na poteze prividne igre menjaju se na iste poteze u rješenju u blokade, otvaranje linije i uzimanje. Interesantan prikaz promene ideje, međutim, konstrukcionu sliku kviri položaj bijele dame koja je napadnuta (sudac Savo Zlatić).

9

Mat u 2 (varka) 7+9

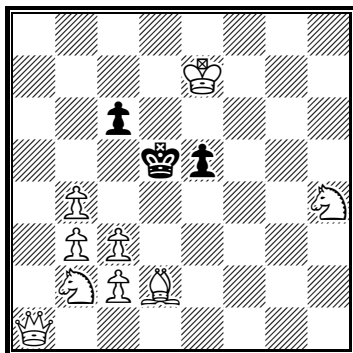
Joza Tucakov*III problemski meč Srbija – Slovenija, 1960.*

4. mesto

„Problem”, 1960.

Tema: Izmena matova u varkama i rešenju. Trostruki prikaz ideje u Zagorujko-formi. Iako je problem dobar, deblokade i blokade crnim topom i pješakom već su previše poznate i obradene, a da bi problem mogao zauzeti više mjesto (sudac Hrvoje Bartolović).

10

Mat u 2 (varka, pokušaji) 9+3

Joza Tucakov

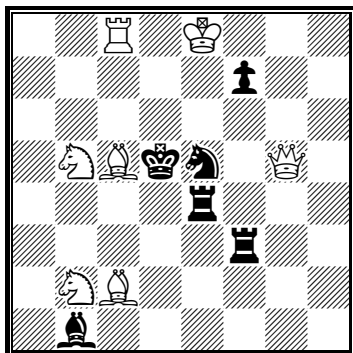
Informalni turnir „Mat“-a, 1980.

Skakačev polukrug u varkama i rešenju (V. Sergejev).

Diskriminanten – klar und deutlich (F. Hoffman).

Oborenja u varkama su „odbrane“ u rešenju.

11

Mat u 2 7+6

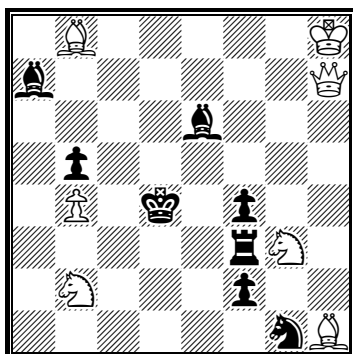
Joza Tucakov

*Liga problemista, 2.k/1984.
(nije objavljen – original)*

Tema: Odvezana crna figura izvodi nastavljenu odbranu vezujući belu figuru (Mato Haralović).

Nastavljene odbrane crnog skakača.

12

Mat u 2 (priv.igra) 7+8

Joza Tucakov

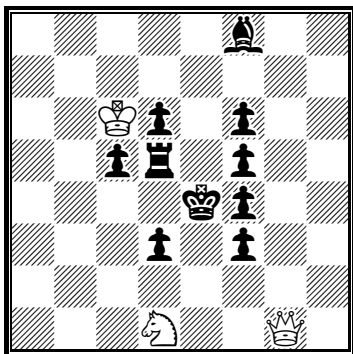
*Liga problemista, 2.k/1988.
(nije objavljen – original)*

Tema: Crna secišta crnim kraljem u dve faze (Hrvoje Bartolović).

Izmenjeni matovi u prividnoj igri i rešenju na iste begove crnog kralja.

13

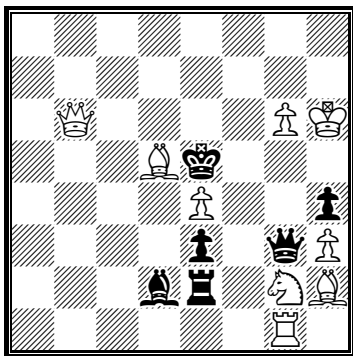
Mat u 2 (priv.igra) 3+10

Joza Tucakov*Liga problemista, 2.k/1989.**2–3. mesto**„Mat”, 1989.*

Tema: Slobodna tema uz dva uslova – beli ima samo kralja, damu i skakača. Problem mora imati najmanje 12 figura, pri čemu svaka mora imati opravdanje (Slobodan Mladenović).

Po dva izmenjena mata u prividnoj igri i rešenju, što je verovatno blizu maksimalnom broju izmena koje se mogu postići sa ovako skromnim materijalom (sudija).

14

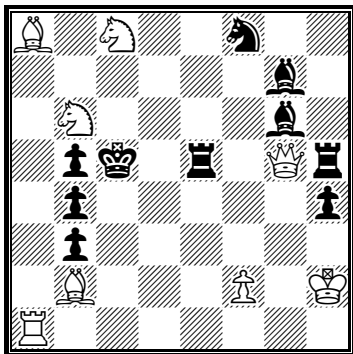
Mat u 2 (priv.igra) 9+6

Joza Tucakov*Liga problemista 1.k/1997.**(nije objavljen – original)*

Tema: Uvodni potez oslobađa bar jedno polje crnom kralju i omogućuje bar jedan šah belom kralju. Tematske varijante moraju biti odbrane (Miodrag Mladenović).

Tri šaha damom crnom kralju uz jedno slobodno polje i jedan izmenjeni mat u prividnoj igri i rešenju.

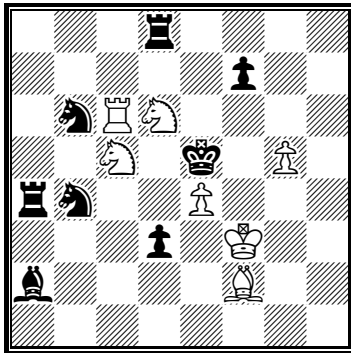
15

Mat u 2 (pokušaji) 8+10

Joza Tucakov*Prvenstvo Jugoslavije 1997.**u ubrzom komponovanju**(nije objavljen – original)*

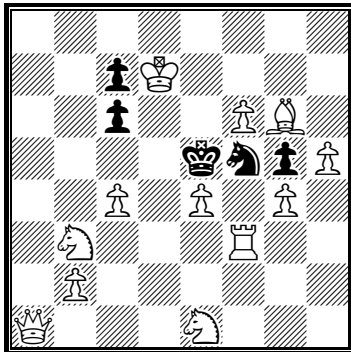
Tri odvezivanja crnog topa damom.

16

Mat u 2 (priv.igra, varka) 7+8

Joza Tucakov*Liga problemista, 1.k/1998.**6. mesto**„Mezija”, 1999.*

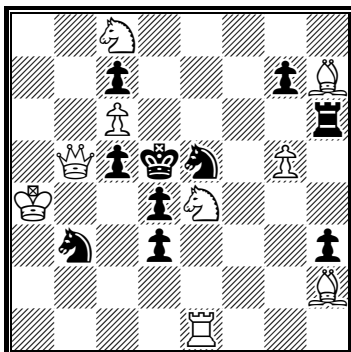
Tema: Crni u odbrani zatvara otvorenu crnu liniju sa izmenjenim matom u odnosu na prividnu igru (Milan Velimirović). Dve tematske varijante, nažalost, obe sa istim matom u prividoj igri (sudija).

17

Mat u 2 (varke) 12+5

Joza Tucakov*„Mezija”, 2000.*

Izmenjeni matovi na samovezivanje crnog kralja u varkama i rešenju.

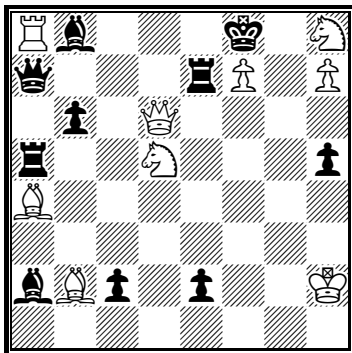
18

Mat u 2 (pokušaji) 9+10

Joza Tucakov*Prvenstvo Jugoslavije 2000-2001.**(nije objavljen – original)*

Nastavljeni napad (bela korekcija) belog skakača uz nastavljenu odbranu (crna korekcija) crnog skakača.

19

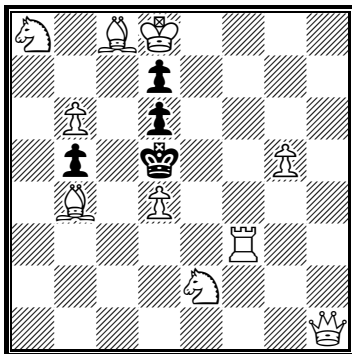

Mat u 2 (varke, pokušaji) 9+10

Joza Tucakov*Liga problemista, 1.k/2001.**5. mesto**Bilten DPJ, 2001.*

Tema: Hauardova tema – vezana bela figura, krećući se po liniji vezivanja, odvezuje crnu figuru, a ova, za uzvrat, odvezuje tematsku belu figuru (Marjan Kovačević). Ređi slučaj dijagonalnog vezivanja crne figure, ali još ređi sa dijagonalnim vezivanjem crne dame. U rešenju i varci menja se po jedan tematski mat, uz dodatnu igru odvezanim crni topom, a par dopunskih pokušaja motivisan je logičnom tematski bliskom idejom da beli sam odveže sopstvene figure. Atraktivna geometrija (sudija).

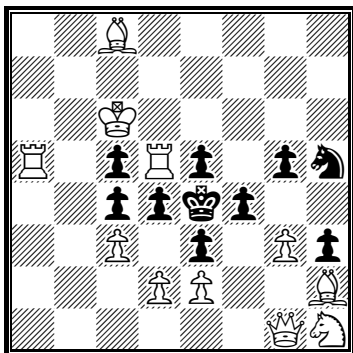
20

Mat u 2 (varke, pokušaji) 10+4

Joza Tucakov*Jubilarni turnir „H.Bartolović – 70”, 2003.**3. pohvala**„Šahovski glasnik”, 2003.*

Izmenjeni matovi u rešenju i varci na dijagonalne begove crnog kralja, koji su i oborenja određenih pokušaja. Destrukcija bele baterije, odlična varka žrtvom belog lovca i kraljeva zvezda u rešenju. Originalan sadržaj (sudija Hrvoje Bartolović).

21

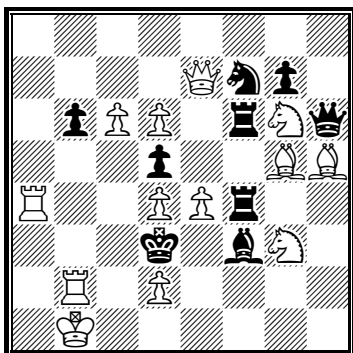
Mat u 2 (varka)

11+10

Joza Tucakov*Liga problemista 1.k/2004.**(nije objavljen – original)*

Tema: Beli u rešenju i varci (pokušajima) omogućuje pokret crnom pešaku (Marjan Kovačević).

Prvim potezom beli u rešenju i varci omogućava osam različitih odbrana crnim pešacima. U varci i rešenju javljaju se tri ista mata na različite odbrane crnog. Skriveno oborenje varke.

22

Mat u 2 (varka)

13+9

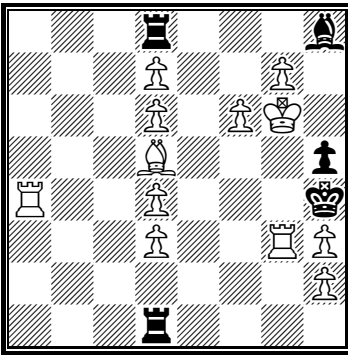
Joza Tucakov*Liga problemista 1.k/2005.**(nije objavljen – original)*

Tema: U rešenju i varci crni u odbrani dolazi na polje koje je bela figura napustila uvodnim potezom (Srećko Radović).

Isti matovi, u rešenju i varci, na različite odbrane crnog.

Tropotezi

23

Mat u 3

12+5

Joza Tucakov

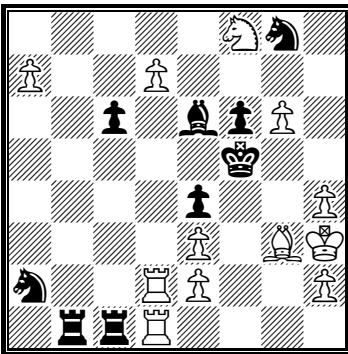
*Meč SAD – Jugoslavija
III–IV mesto
„Problem”, 1954.*

Tema: Beli preti sa što više pretnji u drugom potezu. Svakim se crnim potezom isključuju sve pretnje osim jedne (totalna Fleckova tema).

Dobra ideja sa 17 figura i otvaranjem linije (sudija F. W. Nanning).

13 varijanata totalnog Flecka lovцем.

24

Mat u 3

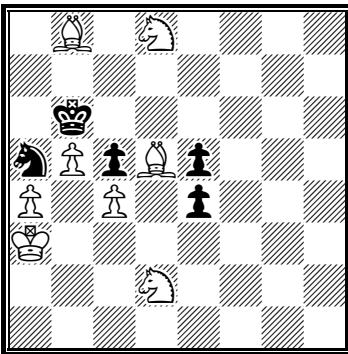
12+9

Joza Tucakov

Informalni turnir „Mat”-a, 1980.

Nastavljena odbrana crnog lovca uz „minor” promociju u prvom potezu.

25

Mat u 3

8+5

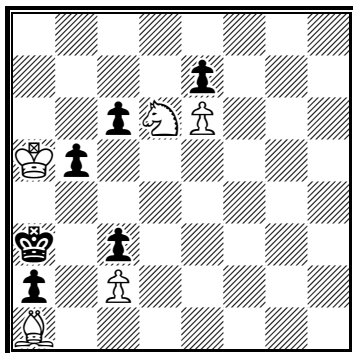
Joza Tucakov

*Liga problemista 7.k/1980.
6. mesto
„Mat”, 1980.*

Tema: U direktnom tropotezu prikazati izmenjena uzimanja crne figure u dve faze (Petar Ivanić).

Četiri različita uzimanja crnog skakača u prividnoj igri i rešenju.

26

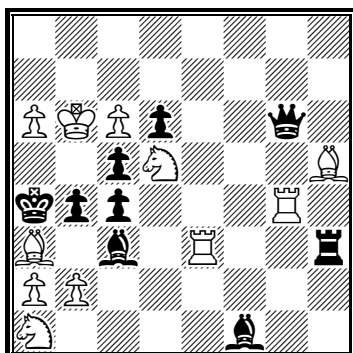
Mat u 3 (priv.igra, varke) 5+6

Joza Tucakov*Liga problemista 1.k/1981.**(nije objavljan – original)*

Tema: U tematskoj varci, kada se spoje polja sa kojih polazi, prelazi ili dolazi bela figura, dobija se pravilna geometrijska slika (trougao, četvorougao...)

Iznudica sa dobijanjem tempa. U varkama i rešenju beli skakač opisuje 3 kvadarata i 3 romba (Petar Ivanić).

27

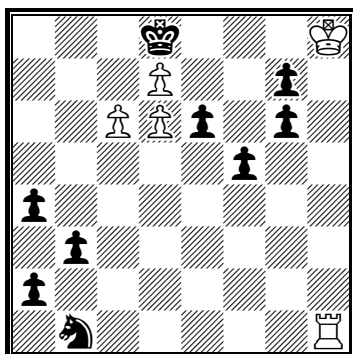
Mat u 3 11+9

Joza Tucakov*Liga problemista 1.k/1983.**7. mesto**„Mat”, 1983.*

Tema: U jednom te istom rešenju najmanje jedan izmenjeni mat između dveju varijanata (Zvonimir Hertz).

Dvostruka izmena u dosta teškoj postavi (sudija).

28

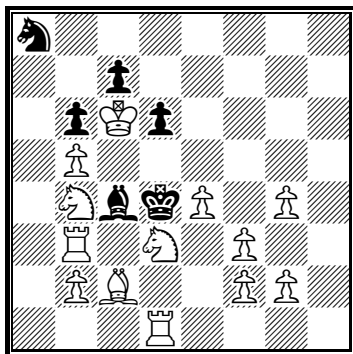
Mat u 3 5+9

Joza Tucakov*Liga problemista 4.k/1985.**9. mesto**„Mat”, 1985.*

Tema: Crno sprečavanje crnog nepromoviranog pešaka (Sveto Štambuk).

Najekonomičniji sastav turnira (sudija).

29

Mat u 3 (priv.igra)

13+6

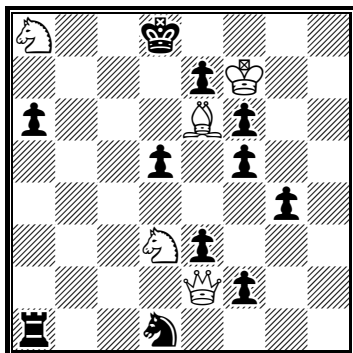
Joza Tucakov*Informalni turnir "The Problemist", 1988.**4. Prize (nagrada)*

Izmenjena igra belog u prividnoj igri i rešenju na dijagonalne poteze (odbrane) crnog lovca.

Welcome to Joza Tucakov from Yugoslavia whose original features changed play (urednik). Clever strategy and not an obvious key – Vešta strategija i ne uočljiv ključ (JKH). A memorable problem (L. Vitale).

Četiri izmene u tropotezu nisu često vidljive. Posebno je dobra promena posle Ld3, gde dolazi do iznenađenja (sudija Slobodan Mladenović).

30

Mat u 3 (pokušaji)

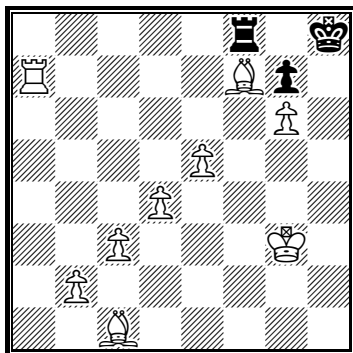
5+11

Joza Tucakov*Liga problemista 4.k/1988.**4. mesto**„Mat”, 1988.*

Tema: Tihi potezi jedne bele figure na poteze crne figure (Branislav Đurašević).

Iako u rešenju dolazi do duela skakača, u pokušajima dolazi do borbe bele dame i crnog topa, a prisutno je i belo štetno secište. Tiha pretnja u ovom strateškom problemu ostavlja prijatan utisak (sudija).

31

Mat u 3

9+3

Joza Tucakov*Liga problemista 2.k/1995.*

6. mesto

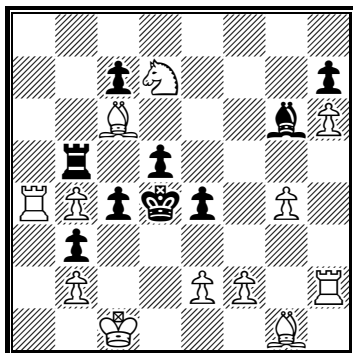
„Mezija”, 1995.

Tema: Preventivno (anticipirano) zatvaranje crne linije drugim potezom belog u najmanje dve varijante rešenja. Traže se strateški ili logički jednofazmi problemi (Milan Velimirović).

Četiri prethodna zatvaranja crnih linija.

Među problemima sa višestrukim ponavljanjem jednostavnih tematskih elemenata ovaj je tematski najbolji, jer se svodi na separaciju pretnji – ovde je posle prvog poteza crni u iznudici. (Nažalost, na Tg8 postoje ozbiljni duali) (sudija).

32

Mat u 3

12+9

Joza Tucakov*Liga problemista 3.k/1997.*

3. mesto

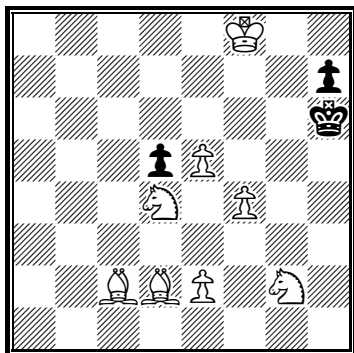
„Mezija”, 1998.

Tema: Beli daje najmanje dva različita mata pešačkom baterijom (Marjan Kovačević).

Šest matova pešačkom baterijom.

Kada se pregledaju svi zadaci turnira često poraste cena ovakvim primerima koji su izašli van tipičnih i očekivanih okvira razmišljanja. Ovde nalazimo čak sedam pešačkih matova iz tri baterije, na proizvoljne i korektivne poteze crnog lovca i topa. Na pokrete topa povezuju se sve tri bele baterije uz pomoć tihog vezivanja u drugom i tematskom sprečavanju duala u trećem potezu. Sporedne varijante uvode još dva nova pešačka poteza i aktiviraju sve bele figure na tabli. Raskošna iznudica za koju je teško bilo naći bolji uvodnik (sudija).

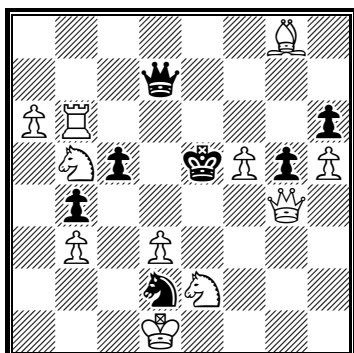
33

Mat u 3

8+3

Joza Tucakov*„Politika”, 1998.*

Inverzija drugog i trećeg poteza belog.

34

Mat u 3 (varka)

11+7

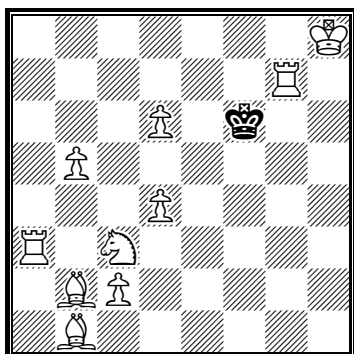
Joza Tucakov*Liga problemista 3.k/1998.**5. mesto**„Mezija”, 1999.*

Tema: Jedna ista crna figura, braneći pretnju, dolazi u prvom potezu na jedno polje pored kralja (Živko Janevski).

Pet dolaženja crne dame na polja pored crnog kralja.

Četvorostruki prikaz teme crnom damom.

Varka ostavlja lep utisak (sudija).

35

Mat u 3

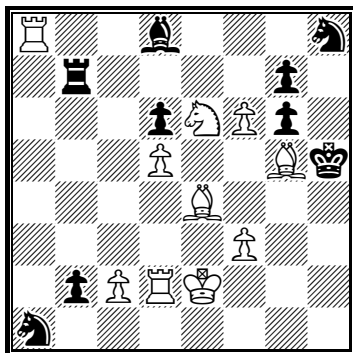
10+1

Joza Tucakov*„Mat Plus”, 1998-1999.**Pohvala*

Međusobno izmenjene pešačke baterije na recipročne poteze crnog kralja, sa „tihim” potezima belog.

Zanimljiv „Rex Solus” sa nekoliko pešačkih baterija (sudija Miodrag Mladenović).

36

Mat u 3

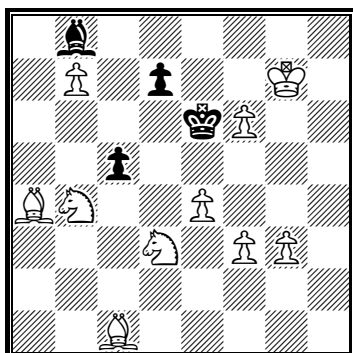
10+9

Joza Tucakov*Liga problemista 3.k/2000.**6. mesto**Bilten DPJ, 2001.*

Tema: Prvim potezom beli omogućava šahove belom kralju, koji nisu postojali, uz tihe poteze belog – begovi kralja (Miodrag Mladenović).

Tri tematske varijante sa kratkom pretnjom (sudija).

37

Mat u 3

10+4

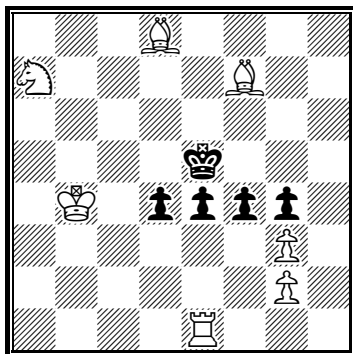
Joza Tucakov*Liga problemista 3.k/2002.**5. mesto**Bilten DPJ, 2003.*

Tema: Crna figura u prvom potezu preseca liniju druge crne figure i obrnuto, a u trećem potezu beli presecanje koristi kao blokadu polja oko crnog kralja (Mirko Marković).

Grimšovo secište i blokada polja uz crnog kralja.

Jasnoća prikaza i tehnička doteranost kompozicije krasi ovaj problem, ali pored osnovnog tematskog nema dodatnog sadržaja (sudija Dean Miletić).

38

Mat u 3 (varke)

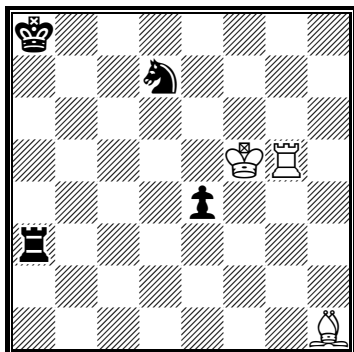
7+5

Joza Tucakov*Informalni turnir „Vratnica – 64”, 2008.*

Tri udaljene blokade crnog kralja crnim pešacima.

Pomoćni matovi

39

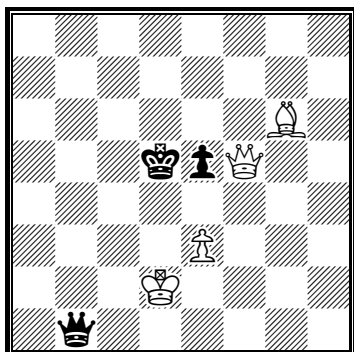
Pomoćni mat u 2 3+4
(Blizanac: Kf5 na g4)

Joza Tucakov

II informalni turnir „Problema”, 1952.

Zanimljivi blizanci našeg poznatog rešavača (urednik Nenad Petrović).

40

Pomoćni mat u 2 4+3

Joza Tucakov

Tematski turnir I kongresa problemista

Jugoslavije (Piran)

(brzo sastavljanje)

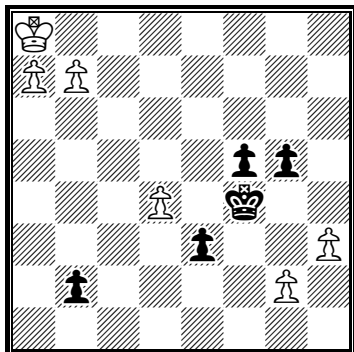
3. nagrada

„Problem”, 1956.

Tema: Prvi potez – dama uzima damu.

Obrada u minijaturi (sudija prof. J. R. Neukomm)

41

Pomoćni mat u 2 6+5

Joza Tucakov

Sastanak problemista Srbije

(brzo sastavljanje)

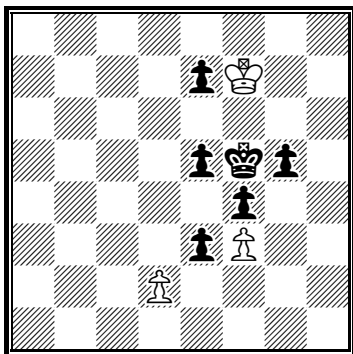
V mesto

Bilten Odbora ŠSS, 1960.

Uslov: Pored dva kralja beli i crni imaju samo pešake.

Efektivno preventivno odvezivanje moglo se je izvesti eliminiranjem pješaka na a7 i d4 (sudija Nenad Petrović).

42

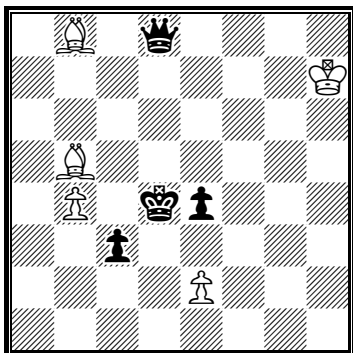
Pomoćni mat u 2 3+6
(priv.igra)

Joza Tucakov

*Sastanak problemista Srbije
(brzo satavljanje)
VII-X mesto (e.a.)
Bilten Odbora ŠSS, 1950.*

Uslov: Pored dva kralja beli i crni imaju samo pešake.
Zbog tempo poteza menja se put do mata.

43

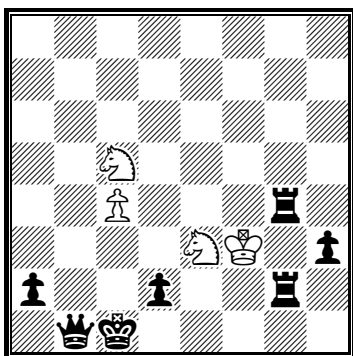
Pomoćni mat u 2 5+4
(priv.igra)

Joza Tucakov

*Turnir ŠK Partizan
(brzo sastavljanje)
II mesto
Bilten Odbora ŠSS, 1960.*

Tema: Blokada crnom damom.
Blokada tek posle tempo poteza (sudija Stanko Milenković).

44

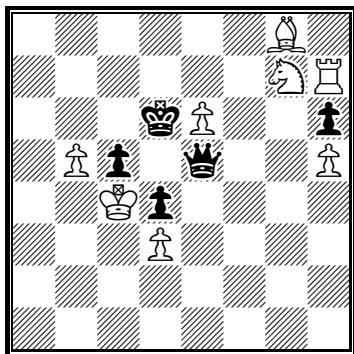
Pomoćni mat u 2 4+7
(varka)

Joza Tucakov

*II medurepubličko takmičenje
10. mesto
„Problem”, 1962.*

Tema: Varka koja se razbija na nedostatak tempo poteza.
Otvaranje i zatvaranje crnih linija uz minor-promociju (sudija György Bakcsi).

45

Pomoćni mat u 2

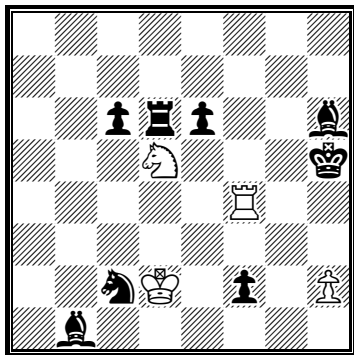
8+5

Joza Tucakov*44. tematski turnir „Problema”, 1965.**Pohvala*

Tema: Beli i crni vuku tempo poteze.

Dobro zamišljene izmene sa tempo potezima (sudije Julius Buchwald i Eric M. Hassberg).

46

Pomoćni mat u 2

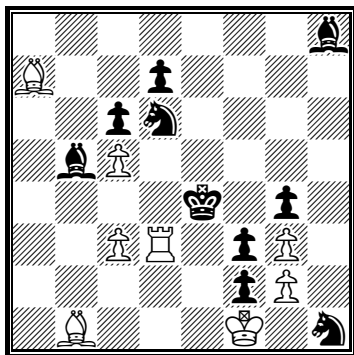
4+8

(2 rešenja)

Joza Tucakov*Liga problemista 2.k/1982.**(nije objavljen – original)*

Tema: Jedna crna figura otvara liniju drugoj crnoj figuri. Otvorenu liniju druga crna figura koristi da bi došla na korisno polje (Fadil Abdurahmanović).

47

Pomoćni mat u 2

8+10

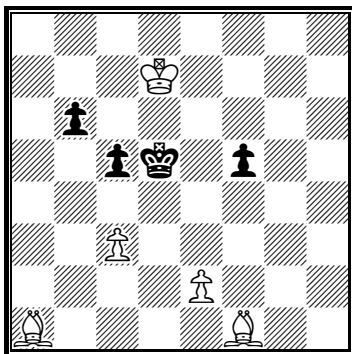
(4 rešenja)

Joza Tucakov*Liga problemista 3.k/1983.**(nije objavljen – original)*

Tema: Najmanje dva različita odvezivanja jedne bele figure od četiri mogućnosti – u dva ili više rešenja (Fadil Abdurahmanović).

Izmenjeni elementi odvezivanja: četiri različita odvezivanja belog topa – belo napuštanje linije, belo zatvaranje linije, crno zatvaranje linije i crno napuštanje linije.

48

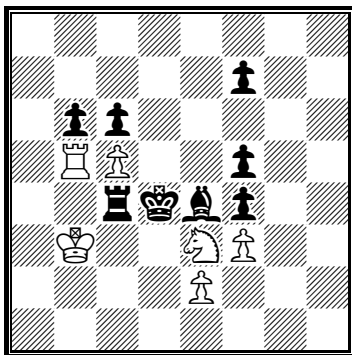
Pomoćni mat u 2 5+4
(priv.igra)

Joza Tucakov

*Liga problemista 1.k/1985.
(nije objavljen – original)*

Tema: U najmanje dve faze bela figura žrtvuje se dajući šah (Branko Koludrović).
Žrtve belih pešaka.

49

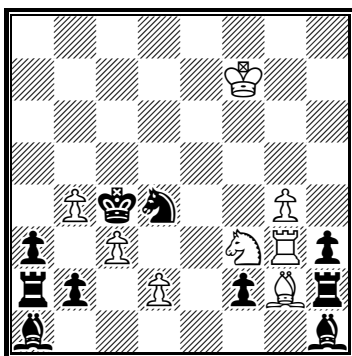
Pomoćni mat u 2 6+8
(2 rešenja)

Joza Tucakov

Informalni turnir „Mat“-a, 1985

Oko crnog kralja u matnim slikama nema ni jedne figure iz osnovne postavke – zrcalni matovi. Udaljavanje od crnog kralja.

50

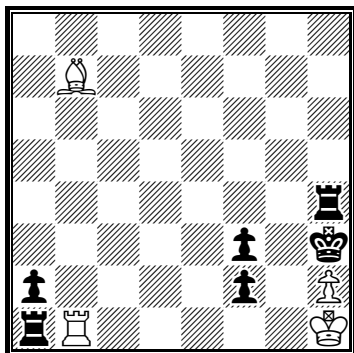
Pomoćni mat u 2 8+10
(2 rešenja)

Joza Tucakov

*Liga problemista 1.k/1986
8. mesto
„Mat“, 1986.*

Tema: U najmanje dva rešenja različite bele ili crne figure izvode tempo poteze (Fadil Abdurahmanović).
„Minor“ pretvorbe – tempo potezi.

51

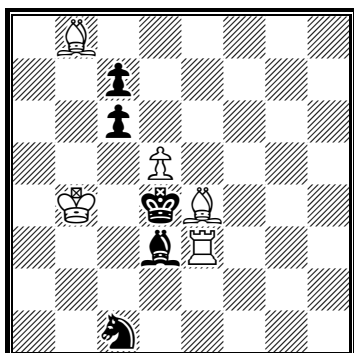
Pomoćni mat u 2 4+6
(priv.igra)

Joza Tucakov

Liga problemista 1.k/1987.
(nije objavljen – original)

Tema: Odvezivanje bele figure crnom promocijom (Slobodan Šaletić).
Različite „minor” promocije u prividnoj igri i rešenju.

52

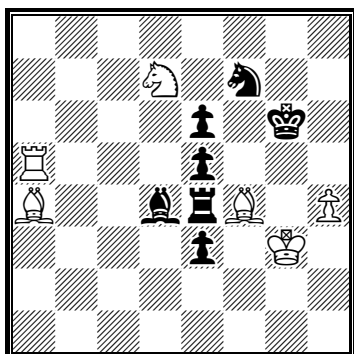
Pomoćni mat u 2 5+5
(Bliznac: Kb4 na f2)

Joza Tucakov

Liga problemista 1.k/1989.
(nije objavljen – original)

Tema: Recipročno uzimanje crne i bele figure u više faza. U osnovnoj postavci crna figura uzima belu, a bela crnu. U blizancu, obrnuto, uzeta bela figura uzima crnu, a crna belu (Miodrag Mladenović).

53

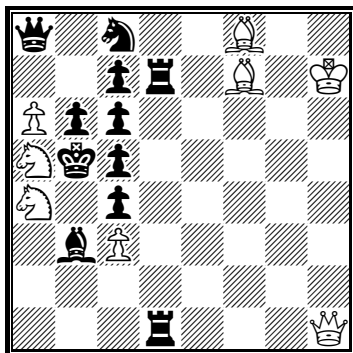
Pomoćni mat u 2 6+7
(2 rešenja)

Joza Tucakov

Liga problemista 3.k/1995.
9. mesto
„Mezija”, 1996.

Tema: Beli prvim potezom uzima crnu figuru, a na isto polje dolazi druga crna figura i uzima tematsku belu figuru, da bi se omogućilo samovezivanje koje se koristi u matnom potezu (Nikola Stolev)
Posle igre crnog kralja sve se svodi na fokusno polje e5 (sudija)

54

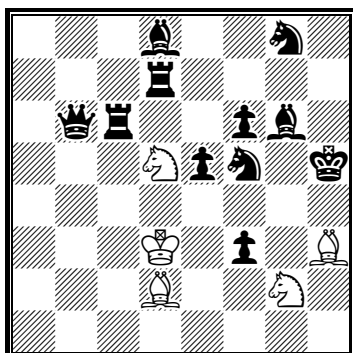
Pomoćni mat u 2 8+11
(3 rešenja)

Joza Tucakov

„Mezija”, 1996.

Beli prvim potezom uzima crnu figuru, a na isto polje dolazi druga crna figura i uzima tu belu figuru da bi se omogućilo samovezivanje, koje se koristi u matnom potezu. (Tema iz LP 3k/1995. – Nikola Stolev).

55

Pomoćni mat u 2 5+11
(Bliznac: Sd5 na d6)

Joza Tucakov

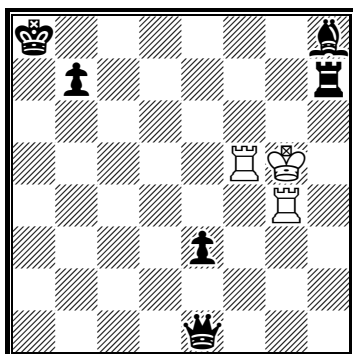
Liga problemista 2.k/1999.

(nije objavljen – original)

Tema: Bliznac koji nastaje premeštanjem belog skakača na polje suprotne boje. Tematski skakač daje mat (Borislav Gađanski).

Otvaranje i zatvaranje sopstvenih i protivničkih linija, odvezivanje figure koja daje mat.

56

Pomoćni mat u 2 3+6
(2 rešenja)

Joza Tucakov

Liga problemista 2.k/2000.

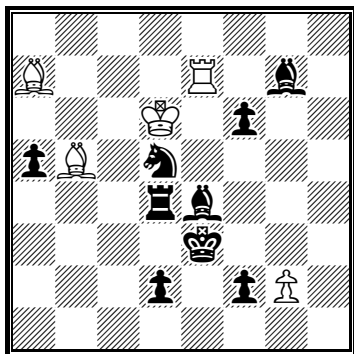
(nije objavljen – original)

Tema: Vezivanje i odvezivanje iste bele figure u jednom rešenju, a u drugom (može da bude) druga figura (Milomir Babić).

Crno vezivanje i odvezivanje belih topova i samovezivanje crne dame.

57

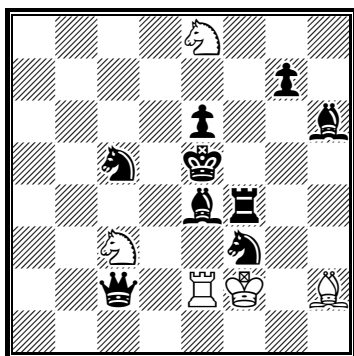
Pomoćni mat u 2 5+9
(2 rešenja)

Joza Tucakov

„Mezija”, 2001.

Beli kralj odvezuje crnu figuru. (Tema iz LP 2.k/1996. – Zlatko Mihajlovski).

58

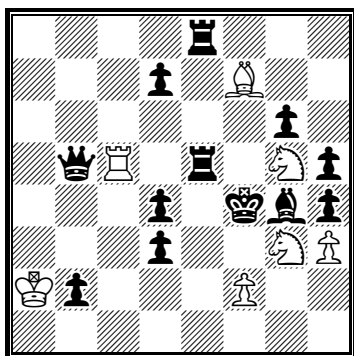
Pomoćni mat u 2 5+9
(2 rešenja)

Joza Tucakov

„Mezija”, 2001.

Beli kralj odvezuje crnu figuru. (Tema iz LP 2.k/1996. – Zlatko Mihajlovski).

59

Pomoćni mat u 2 7+12
(Blizanac: Pd3 na e2)

Joza Tucakov

Liga problemista 2.k/2001.

3. mesto

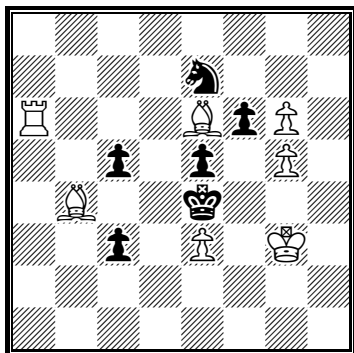
Bilten DPJ, 2001.

Tema: Recipročna ili ciklična izmena efekata poteza crnih figura (Borislav Gađanski).

Izmenjeni efekti (kritični potezi, zatvaranje linija) crnih figura u blizancima.

Međusobno isključivanje L i T nakon kritičnih poteza (sudija).

60

Pomoćni mat u 2 7+6
(3 rešenja)

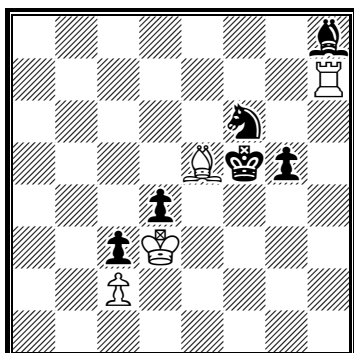
Joza Tucakov

Liga problemista 2.k/2002.
(nije objavljen – original)

Tema: Crni otvara belu liniju i stvara samoblokadu svom kralju (Mihajlo Stojnić).

Tri (udaljene) blokade crnih pešaka na tri bega crnog kralja.

61

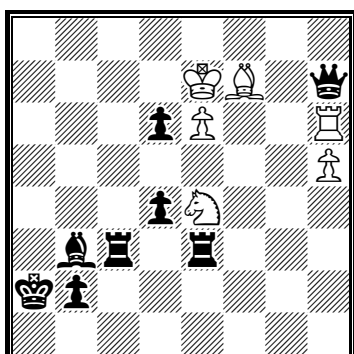
Pomoćni mat u 3 4+6
(priv.igra)

Joza Tucakov

V informalni turnir „Problema”, 1954-1955.

Nova verzija dvaju pseudo-indijaca u pomoćnom matu (Vojko Bartolović).
Izmena baterija u prividnoj igri i rešenju (Časlav Gavrilović).

62

Pomoćni mat u 3 6+8

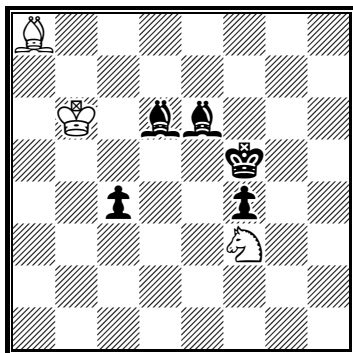
Joza Tucakov

Informalni turnir „Problema”, 1957.

Dvostruka tema povrata u svrhu oslobađanja šeste horizontale. I pozitivno i negativno deluje sasvim pasivna uloga belog skakača (Vojko Bartolović).

Komplikovano krčenje šestog reda uz dvostruku temu povrata sa interesantnim vezivanjem i odvezivanjem (Zoran Dančuo).

63

Pomoćni mat u 3 3+5
(priv.igra)

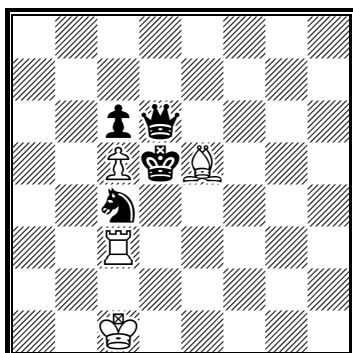
Joza Tucakov

Turnir Šahovskog saveza Vojvodine 1957.
4. počasno priznanje
„Problem”, 1958.

Tema: Jedna bela figura izvodi u rešenju sve poteze.

Baterijska igra, dobra kombinacija s pričeknim potezima (sudija Zvonko Hernitz).

64

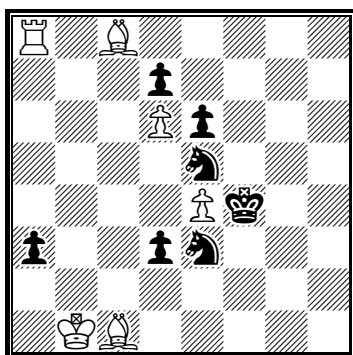
Pomoćni mat u 3 4+4

Joza Tucakov

III pojedinačno prvenstvo Jugoslavije 1972.
6. pohvala
„Mat”, 1974.

Međusobna izmena mesta belih i crnih figura u početnom i matnom položaju (sudija Jozsef Korponai).

65

Pomoćni mat u 3 6+7
(priv.igra)

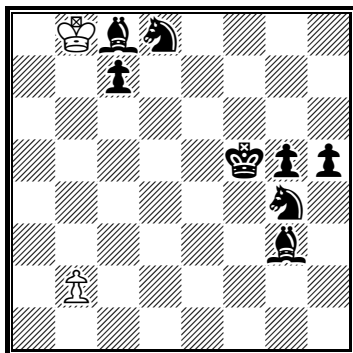
Joza Tucakov

Liga problemista 3.k/1992-1994.
5. mesto
„Šahovska kompozicija”, 1993.

Tema: U početnoj poziciji jedna crna figura je vezana, a u završnoj ista figura je vezana na drugoj liniji. Mat je na tu vezanu figuru (Miloš Tomašević).

Kameleon-eho matovi u prividnoj igri i rešenju u kome je crni skakač u početnoj poziciji vezan, a u završnoj (rešenju) isti skakač vezan je na drugoj liniji, uz mat na tu vezanu figuru. Iako mislim da upotreba prividne igre nije najpodesnije sredstvo za prikaz ove teme, ovaj rad sa kameleon-eho matovima mora se dopasti (sudija).

66

Pomoćni mat u 5

2+8

Joza Tucakov*Original iz 1993.*

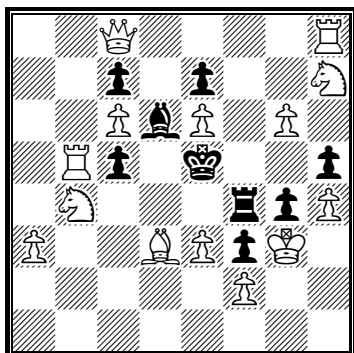
Crni skakač prvim potezom preventivno odvezuje crnog lovca, uz ekcelzior crnog pešaka.

Grupa beogradskih problemista u „ŠK Partizan” 1997. godine
 (sede: Slobodan Šaletić, Miomir Nedeljković, Miloš Tomašević,
 Joza Tucakov, Vladan Vučković i Borislav Stojanović;
 stoje: Dragoljub Mirkailo, Dean Miletić, Miodrag Radomirović,
 Marjan Kovačević, Milivoj S. Nešić, Milan Velimirović, Milimir Babić,
 Branislav Đurašević i Darko Šaljić)

Samomatovi

67

Samomat u 2

14+9

Joza Tucakov

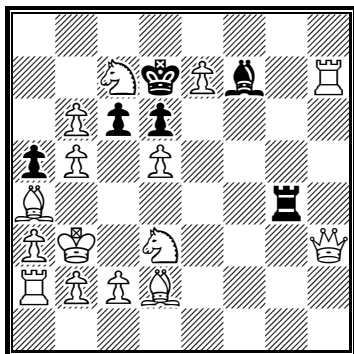
5. tematski turnir „Problema”, 1954.

II nagrada

Tema: Samomatovi s tihim potezima.

Hrabar pokušaj neosvojenog taska od 6 tihih i iznuđenih varijanata s otkrivanjem dijagonalne baterije crnog kralja. Konstrukcija je teška, a početni potez odličan i duhoviti odgovori na poteze crnog topa (osobito na Tf6). Task pada na Td4, no uza sve to je ipak odlično delo (sudija Edward Boswell).

68

Samomat u 2

15+6

Joza Tucakov

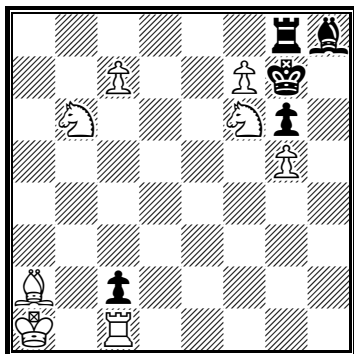
12. tematski turnir „Problema”, 1955.

Počasno priznanje

Tema: Različiti taskovi s tihim potezima.

Tri mata crnim pešakom na raznobojnim poljima nastupaju raznim mehanizmima. Indirektna crna baterija i vezivanje crnog pešaka za liniju, duhovita su sredstva. Premda je upotrebljena čitava bela sila, crna ekonomija je lepa, a prvi potez nešto lošiji od I nagrade (sudija Edward Boswell).

69

Samomat u 2 (varke)

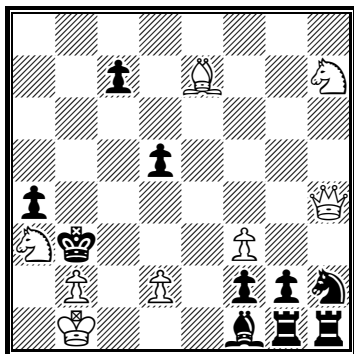
8+5

Joza Tucakov

I informalni turnir „Problema”, 1961.

Tri minor-promocije povezane sa temom hvatanja figure (Vojko Bartolović).

70

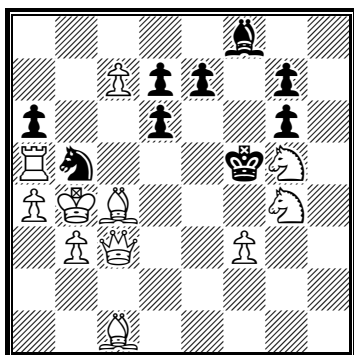
Samomat u 2 (varke) 8+10

Joza Tucakov*Informalni turnir „Mat“-a, 1973.*

Izmenjeni potezi damom u varkama i rešenju.

Varke belom damom sa izmenjenim varijantama tema su drugog internacionalnog ekipnog meča (urednik).

71

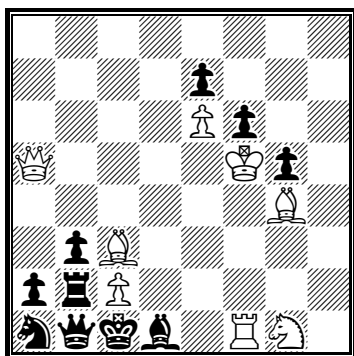
Samomat u 2 (varke) 11+9

Joza Tucakov*Liga problemista 3.k/1988.**(nije objavljen – original)*

Tema: Bela promocija u rešenju i varci (Hrvoje Bartolović).

Različite minor promocije u varci i rešenju, uz različitu igru belog na iste odbrane crnog

72

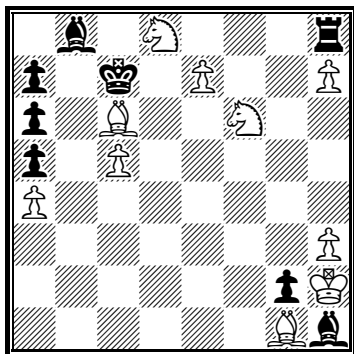
Samomat u 2 8+10

Joza Tucakov*Liga problemista 4.k/1995.**10. mesto**„Mezija“, 1996.*

Tema: Crni prvim potezom uzima (četiri puta) belu figuru, a drugim potezom ista crna figura daje mat otvaranjem linije druge crne figure (Vukota Nikoletić).

Prijatna konstrukcija, četiri uzimanja pešaka (sudija).

73

Samomat u 2 (varke) 10+8

Joza Tucakov*Liga problemista 4.k/1996.*

8. mesto

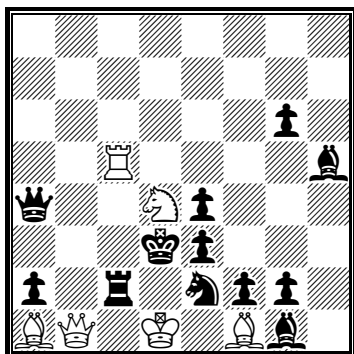
„Mezija”, 1996.

Tema: Baterija kojom se matira beli kralj (Živa Tomić).

Tri tiha samomata i dve minor promocije.

Svi matovi, kako u varkama tako i u realnoj igri, tematski su ostvareni baterijom kralja i lovca. Problem ima dve minor promocije, tihe poteze i fino oborenje varke (sudija).

74

Samomat u 2 (varke) 6+12

Joza Tucakov*Liga problemista 4.k/1997.*

5. mesto

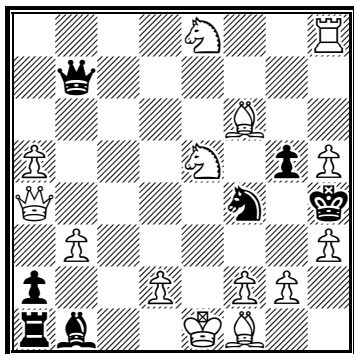
„Mezija”, 1998.

Tema: Odvezivanje najmanje dve različite crne figure (Vukota Nikolić).

Odvezivanje mini-pretvorbama uz jedan izmenjeni mat u varci i rešenju.

Lep uvodnik! Jedini rad sa minor promocijama. Konstrukcija bez belih pešaka (sudija).

75

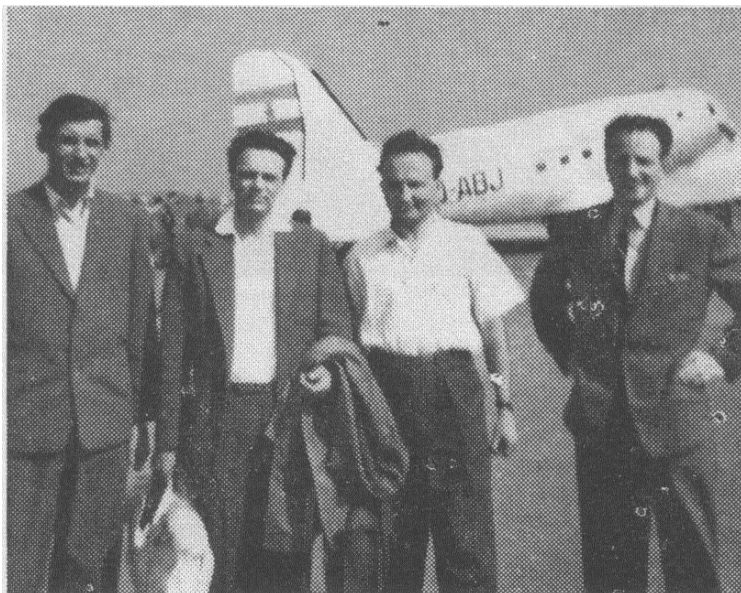

Samomat u 2 (varke) 14+7

Joza Tucakov*„Mat Plus”, 2009*

Deset uzimanja crne dame (tema hvatanja figure).

Poseta danskog problemiste Walthera Jørgensena Beogradu 1961. godine

Doček na aerodromu: Stanko Milenković, Walther Jørgenesen,
Branko Atanacković i Slavko Maslar

U gostima: Branko Atanacković, Elsa i Walther Jørgenesen
i Joza Tucakov – domaćin

Rešenja

Dvopotezi

- 1** 1. **e5!** proti 2. De3 #
1. ... S~, Sc4, Sd5, Kc5, K:e5/Ke4
2. Db6, Sb3, Se6, Db6, Df4 #
- 2** 1. **Kc8!** – Ka4, Kc4, Ka6, Kc6
2. Ta3, Sa3, Td7, Td6 #
- 3** P.i. 1. – Kf4, Kg5 2. Tf2, Td5 #
1. **Td4!** proti 2. Df4#
1. ... Ke5, Kf6, Se4, S~
2. Tf4, Td5, Td5, Dg5 #
- 4** 1. **Df4!** – Lf4, Kg6, hg6, L~
2. Sf4, Df7, Dg4, Dg4 #
- 5** 1. **L:d6!** proti 2. Sf4 #
1. ... S:d6+, Tf2+, Ld2
2. Kf6, Lf4, Sc7 #
- 6** 1. **Lc2!** proti 2.Lb3#
1. ... Te3, Le3, Se3, Sa4, Tc2
2. Tc6, Se5, Sb6, Ld3, Se5#
1. Te3? Sb4!
- 7** P.i. 1 – Se~, Sd5 2. Dc4, Dh7#
1. **Dg5!** proti 2. De3#
1. ... Se~, Sd5 2.Sb4, Df5#
1. Dg1? – Se~, Sd5, ali 1... **Sg2!**
2. Sf4, Dd4#
- 8** P.i. 1. – Td5, Ld5, Lf5 Sc7
2. Lc3, Sf3, Sc6, Dd6#
1. **Dc8!** proti 2. De6#
1. ... Td5, Ld5, Lf5, Sc7, Sg7
2. Sc6, Sg6, Df5, Dh8, Db8#

- 9** 1. **De8!** preti 2. De4#
 1. ... Tc4, Kc4, c4, gf3
 2. De5, Da4, De3, Th4#
 1. Dd7? preti 2. Dg4#
 1. ... Tc4, Kc4, c4, ali 1... **gf2!**
 2. Dg7, Da4, Da7#
- 10** 1. **Sd3!** – c5, e4, Ke4
 2. Da8, c4, Dh1#
 1. Sa4? **c5!** 1. Sc4? **e4!** 1. Sd1? **Ke4!**
- 11** 1. **De7!** preti 2. Dd6#
 1. ... S~, Sc6, Sd3, Tf6
 2. De4, Sc7, Sc3, Sc3#
- 12** P.i. 1. – Ke3, Kd5 2. Dd3, De4#
 1. **Dc7!** preti 2. De5#
 1. ... Ke3, Kd5, Te3, Lb8
 2. Dc3, Dd6, La7, Dc5#
- 13** P.i. 1. – Td4, Te5 2. De1, Sc3#
 1. **Dg8!** preti 2. Dd5#
 1. ... Td4, Te5 2. De6, Dc4#
- 14** P.i. 1. – Df4+ 2. Lf4#
 1. **Sf4!** preti 2. Sd3#
 1. ... Df4+, Dg5+, Dg6+, Kf5
 2. Tg5, Tg5, Sg6, Df6#
- 15** 1. **Ta7!** preti 2. Tc7#
 1. ... Se6, Le8, Le4
 2. De7, Dc1, De3#
 Pokušaji: 1. Df4? Te6! 1. Td1? Ld3!
- 16** P.i. 1. – S4d5, S6d5 2. Sf7#
 1. **Sf5!** preti 2. Lg3#
 1. ... S4d5, S6d5 2. Sd3, Ld4#
 1. Sb5? **f5!**

- 17** 1. **Da8!** – Kf6, Ke4, S~, c5
 2. Dh8, De8, Sd3, Tf5#
 1. Dc1? – Kf6, Ke4, S~, ali 1... **c5!**
 2. Dc3, De3, Sd3#
 1. Sd2? – Kf6, Kd4, Sd4, S~, ali 1...**c5!**
 2. b3/b4, b4, Sd3, b3/b4 #
 1. Sc5? Sd3? – **Kd4! Kf6!**
- 18** 1. **Sd2!** preti 2. Te5#
 1. ... S~, Sc6, Sg6, Te6, Ke6
 2. Se7, Dc4, Lg8, Le4, Dc4#
 Pokušaji: 1. Sf2? Sc6! 1. Sd6? cd! 1. Sf6+ gf! 1. Sc3+ dc! 1. Sc5? Sc6!
- 19** 1. **Dg3** preti 2. Lg7#
 1. ... Te5, Tf7 2. Dg8, Sg6#
 1. Df4? preti 2. Sg6#, ali 1...**Te6!**
 1. ... Te5 2. Dh6#
 Pokušaji: 1. Le5? c1D! 1. Sf4? Tg5! 1. Se7? Te5!
- 20** 1. **Dd1!** – Kc4, Ke4, Ke6, Kc6
 2. Db3, Sc3, Sc7, d5#
 1. Ld6? – Kc4, Ke4, Ke6, Kc6/Kd6, ali 1. ...**b4!**
 2. Tc3, Lb7, Tf6, Tf6#
 Pokušaji: 1. Tf6? Kc4! 1. Dc1? Ke4! 1. Tc3? Ke6! 1. Db1? Kc6!
- 21** 1. **cd4!** preti 2. Db1#
 1. ... cd4, ed4, fg3, c3, ed2
 2. Te5, Lf5, De3, d3, Te5#
 1. gf4? preti 2. Te5#
 1. ... ef4, dc3, gf4, Sf4 ali 1...**Sg3!**
 2. Lf5, De3, Dg6, Sg3#
- 22** 1. **ed5!** preti 2. De3#
 1. ... Te4, Le4, Se5, Te6
 2. Tb3, Le2, Se5, Sf4#
 1. d7? preti 2. Da3#
 1. ... Td6, Sd6 Tc6, ali 1. ...**Ld1!**
 2. Sf4, Se5, Sf4#

Tropotezi

- 23** 1. **Ta5!** – Ta8, Tb8...Tg8, Td7, Ta1, Tb1...Th1,Td2, Td3, Lg7
2. La8, Lb7...Lg8, Lf7, La2, Lb3...Lh1, Lg2, Lf3, Lg8 i
3. Th5#
- 24** 1. **d8S!** preti 2. Sde6 i 3. Sd4/Sg7#
1. ... L~, Lb3, Lc4, Lf7, Tb7, Tb8, Tc4
2. Td5+, Sb7, Sc6, Sf7, Sb7, abD, Se6 i
3. Td5, Sd6, Sd4, Sd6, Sd6, Df4, Tfl/Sg7#
- 25** P.i. 1. – Sb7, Sc6, Sc4, Sb3
2.Sb7, Sc6, Sc4, Sb3 – e3 3. a5#
1. **Sc8!** – Sb7, Sc6, Sc4, Sb3
2. Lb7, Lc6, Lc4, Kb3 – Ka5 3. Lc7#
- 26** P.i. 1 – b4, c5 2. Sc4, Sb5#
1. **Se4!** – b4, c5
2. Sb6, Sa7 i 3. Sc4, Sb5#
1. Se8?, Sf7?, Sf5?, Se4? – c5(b4!), b4(c5!), b4(c5!), c5(b4!)
2. Sc7, Se5, Se3, S:c3
- 27** 1. **a7!** preti a8D#
1. ... De8, Dg8 2. Te8, Tg8 – ba3/b3
3. b3/ab3, Ld1/Sc3#
- 28** 1. **Th4!** preti 2. Tb4 i 3. Tb8#
1. ... Sc3, Sa3, f4 2. Kg7, Ta4, Tf4 i
3. Th8, Ta8, Tf8#
- 29** P.i. 1. – Ld3, Lb3, Lb5, Ld5
2. Sd3, Lb3, Kb5, Sd5 – Kc4, d5, Pc~, Kc4
3. Tb4, Sc2, Sc6, Tb4#
1. **Sd5!** – Ld3, Lb3, Lb5, Ld5
2. f4, Sc5, Tb5, ed – Ke4/Kc4, Kc4/Ke5, Kc4
3. Tb4, Lb3/f4, Tb4#
- 30** 1.**Df1!** preti 2. Dh1 i 3.Dh8#
1. ... Sc3, Sb2
2. Sb4, Sc5 i 3. Sc6, Sb7#
1. Sb4?, Sc5?, Dc2?, Db2? – Tc1!, Tb1!, Tc1!, Tb1!

- 31** 1. **Ta1!** – Tb8, Tc8, Td8, Te8, Tg8
2. Ld2, Le3, Lf4, Lg5, Lg8/Lc~ i 3. Th1#
- 32** 1. **Th4!** preti 2. g5 i 3. f3#
1. ... Ta5, Tb6, Tc5, Tb4 2. g5 – c3
3. ba5, b5, bc5, Tb4#
1. ...Lf5, Lh5, Lf7/Le8 2. f3 – e3
3. gf5, gh5, g5#
1. ... e3, c3
2. g5, e3 – Le4, Kc4/Kd3
3. fe3, Lb5/Sb5#
- 33** 1. **Ld1!** – Kg6, Kh5
2. f5, e4 – Kh5, Kg6/Kh6 3. e4, f5#
- 34** 1. **Sg1!** preti 2. Sf3 i 3.De4#
1. ...Dd5, Df5, Dd4, De6/Dd3, Dd6, Db7, Dc6
2. Dg3, d4, Te6, Td6 , ab, Tc6 – Kf5, cd4, Kd5, Kd5, c4/S~,
3. Lh7, Dd4, Sc7, d4/De4/Sf3, b8D, d4/De4/Sf4#
1. Sc1? – c4!
- 35** 1. **Se2!** – Kf5, Ke6
2. d5, c4 – Ke4, Kf6/Kd6 3. c4, d5/Ta6#
- 36** 1. **Ke3!** preti 2.Th2#
1. ... Tb3+, Lb6+, Sc2+
2. Kf4, Kd3, Kf4 – Tf3, Lf2/Lg1,~
3. Lf3, Th8, Th2#
- 37** 1. **Sa6!** preti 2. Sac5 – Kd6 3. Lf4#
1. ... Ld6, d6, La7, Le5/Lg3
2. Lb3, Sf4, Sc7, Sc5 – c4, Ke5, Kd6, Kd6
3. Lc4, Lb2, Lf4, b8D/L#
- 38** 1. **Ta1!** preti 2. Ta5 – Kd6 3. Td5#
1. ... d3, e3, fg3 2. Ta5 – Kd4, Ke4, Kf4 3. Lb6, Lg6, Lg5#
1.Tc1? – d3!, 1.Th1? – fg3!

Pomoćni matovi

- 39** a) 1. Ta7 Tg2 2. e3 Tg8#
b) 1. Sb8 Td5 2. e3 Ta5#
- 40** 1. Df5 Le8 2. Ke4 Lc6#
- 41** 1. b1L d5 2. Le4 b8D/L#
- 42** P.i. 1. – de3 2. e6 e4#
1. e4 d3 2. e5 de4#
- 43** P.i. 1. – Lf4 2.Dd5 e3#
1. Dg5 Lf4 2. Dd5 e3#
- 44** 1. d1S – Sf1 2. Tc2 – Sd3#
1. d1S –? 2. Tb2 – Sc3#
1. a1L? –? 2.Lb2 – Sb3#
1. a1S? –? 2.Sc2 – Sd3#
- 45** 1. Dg7 – Kb3 2. De5 – Td7#
- 46** 1. Se3 Tg4 2. Ld3 Sf6#
1. Sd4 h4 2. Lg6 Sf6#
- 47** 1. Sg3 Kf2 2. Le5 Td4#
1. Ld4 c4 2. Le3 Td5#
1. Lc4 cd6 2. Ld5 Tf3#
1. Sc4 Lb8 2. d5 Tf3#
- 48** P.i. 1. – e4+ 2. fe4 c4#
1. b5 c4+ 2. bc4 Lg2#
- 49** 1. Lb1 cb6 2. Tc2 Sf5#
1. Ta4 cb6 2. Lc2 Sc2#
- 50** 1. Sb5 d4 2. f1L Sd2#
1. Sb3 Ke6 2. b1S Lf1#
- 51** P.i. 1. – Tg1 2. f1L Tg3#
1. f1S Tb4 2. f2 Lg2#
- 52** a) 1. Le4 dc6 2. Ld5 La7#
b) 1. cd5 Ld3 2. c5 Le5#

- 53** 1. Kh5 Se5 2. Se5 Le8#
1. Kf5 Le5 2. Te5 Lc2#
- 54** 1. T1d5 Sc4 2. Kc4 Df1#
1. T1d6 Sc5 2. Kc5 Dh5#
1. T7d5 Sc6 2. Kc6 Le8#
- 55** a) 1. Sd6+ Lf5 2. Se7 Sf6#
b) 1. Sd4+ Se4 2. f5 Sg3#
- 56** 1. Dg3 Tf8 2. Db8 Ta4#
1. Da5 Ta4 2. Da7 Tf8#
- 57** 1. Sf4+ Kc5 2. Td6 K:d6#
1. Sb4+ Ke6 2. Lf5+ Kf5#
- 58** 1. Sd3+ Kg3 2. Tf5 Te4#
1. Sg5+ Ke3 2. Lf5 Lf4#
- 59** a) 1. Ld1 Lg6 2. Te2 Sh5#
b) 1. T5e7 Lc4 2. Le6 Se2#
- 60** 1. c4 Lf5 2. Kd5 Td6#
1. fg5 Ld5 2. Kf5 e4#
1. Kd3 Kf3 2. c2 Ta3#
- 61** P.i. 1 – Lb8 2. Sg4 Tc7 3. Kf4 Tf7#
1. g4 Th1 2. Kg5 Lh2 3. Kh4 Lf4#
- 62** 1. Le6 Sd6 2. Db1 Se4 3. Lb3 Ta6#
- 63** P.i. 1. – Kc6 2. Ke4 Kb7 3. Kd5 Kb6#
1. Lc5+ Kc6 2. Ke4 Kb7 3. Kd5 Kc7#
- 64** 1. Dc5 Te3 2. Sd6 Lc3 3. Dc4 Te5#
- 65** P.i. 1 – Ld7 2. Sf3 Tg8 3. e5 Tg4#
1. Kf3 Lb7 2. Sd5 Tf8 3. Ke4 Tf4#
- 66** 1. Se5 b4 2. Kg4 b5 3. Kh4 b6 4. Lh3 bc7 5. g4 cd8D/L

Samomatovi

- 67** 1. **Dg8!** – Tb4, Te4, Tf5, Tf7, Tf8, Td4, *Tf6, Tc4*
2. ab4, Le4, Lf5, gf7, Sf8, ed4+, *Dg7, Lc4*
– Kd5, Ke4, Kf5, Ke6, Kf6, Kf4, *Ke6, Ke4#*
- 68** 1. **e8T!** – cb5, c5, cd5
2. Lc3, Lc3, Kc3 – ba4, c4, d4#
- 69** 1. **Sh7!** – Tf8, Te8, Td8, Tc8, Tb8, Ta8
2. Sf8, fe8L, cd8S, Sc8, cb8S, Sa8 – Kf8, Kh7#
- 70** 1. **Dg3!** – c5/c6, d4, Sg4, Sf3
2. Db8+, Dg8+, fg4+, Df3+ – Lb5, Lc4, Ld3, Ld3#
1. Dh6/ Df4? preti 2. De3 – Ld3#
1. ... c5, d4 ali **Sg4!**
2. Db6/Db8, De6/Df7 – Lb5, Lc4#
1. Dd4/ Dg5? – **c5!**
- 71** 1. **c8L!** – d5, e6/e5
2. Ld7+, De5+ – e6, de5#
1. c8S? – d5, e6, ali **e5!**
2. Se7+, Sd6+ – Le7, Ld6#
- 72** 1. **Ld4!** – bc2, Tc2, Sc2, Kc2
2. Td1, Se2, Le3, Dd2 – cd1, Te2, Se3, Kd2#
- 73** 1. **Ld7!** – Td8/Tf8, Te8, Tg8/Th7
2. ed8S/ef8S, Le8, Sg8/Sh7 – Kd8, Kc8, Kd7
1. Lb7? – **Te8!**
- 74** 1. **Sb3!** preti 2. Le2 – Le2#
1. ... ab1S, gf1S/L
2. Sc1(Tc3?), Tc3(Sc1?) – Tc1, Sc3#
1. S~? – ab1L, ali **ab1S!**
2. Tc3, Tc3? – Tc3#
- 75** 1. **Ld8!** preti 2. Sg6 – Lg6#
1. ... Dh7, Dg7, Df7, De7, Da6, Db6, Dc6, Db4, De4, Dg2
2. Th7, Sg7, Sf7, Le7, La6, ab6(Lb6?), Sc6(Dc6?), Db4, De4, Lg2 – L~#
1. Le7? – **De7!** 2. Sg6?
1. Sg6? – **Lg6!** 2. La1?

Moja šahovska biografija

Rođen sam u Bačkom Bregu kod Sombora 1929. godine. Gimnaziju sam pohađao u Subotici i Somboru, gde sam položio viši tečajni ispit (veliku maturu) 1948. godine. Studije sam završio na Prirodno-matematičkom fakultetu (grupa matematika) i Građevinskom fakultetu u Beogradu, kao i, kasnije, poslediplomske studije na istom fakultetu i time stekao nazive diplomirani matematičar, diplomirani građevinski inženjer i akademski stepen magistra tehničkih nauka.

Šahom se bavim još od gimnazijskih dana u Somboru. Tako sam, na primer, kao jedini srednjoškolac, odnosno omladinac, učestvovao na prvenstvu grada Sombora 1948. zauzevši 6. mesto. Učestvujući na raznim šahovskim takmičenjima u Somboru, Novom Sadu, Senti i drugim mestima stekao sam 1949. II kategoriju u šahu. Bio sam redovni član Šahovskog kluba Sombor učestvujući u pojedinačnim i ekipnim takmičenjima ovog kluba. Zbog zauzetosti studijama, a kasnije redovnim poslom, prestao sam, već u to vreme, da se bavim igranim šahom.

Istovremeno sa igranim, još u gimnaziji, počeo sam da se bavim i problemskim šahom kao redovni rešavač na takmičenjima u šahovskim časopisima koji su u to vreme izlazili: „Šahu”, „Šahovskom vjesniku”, „Jugoslovenskom šahovskom glasniku” i problemskom časopisu „Problem”, kasnije „Matu”, kao i na raznim prigodnim takmičenjima u brzom rešavanju šahovskih problema. Na osnovu postignutih rezultata, pored nagrada i priznanja, dobio sam 1956. godine zvanje **majstora-rešavača**.

Prvi (ispravan) šahovski problem objavljen mi je u časopisu „Problem” 1952. godine, u kome mi je objavljeno preko 20 problema. Iz tog vremena ističu se problemi: II nagrada na 5. tematskom turniru „Problema” (jedini nagrađeni učesnik iz tadašnje Jugoslavije), 3-4. mesto u meču Jugoslavija – SAD, 1. počasno priznanje na turniru lista „Tovariš”, zatim drugo, treće i četvrto mesto u mečevima Srbije i Slovenije i drugi.

Na II kongresu jugoslovenskih problemista, održanom u Piranu 1958. godine, izabran sam za predsednika *Odbora za problemski šah pri Šahovskom saveza Srbije*, na kom mestu sam ostao do 1962. Ovaj Odbor organizovao je obiman program na polju problemskog šaha, održavao redovne godišnje sastanke problemista Srbije (bilo ih je preko 40), na kojima su, uz podnošenje izveštaja u radu, organizovani brojni turniri u brzom rešavanju i sastavljanju šahovskih problema. U prvo vreme problemisti su se sastajali u prostorijama *Šahovskog*

kluba „Partizan” i bili članovi Problemske sekcije ovog kluba, te sam izabran za člana uprave kluba.

Kao urednik, sa Brankom Atanackovićem kao sekretarom, pokrenuli smo 1959. godine izdavanje „*Biltena Odbora za problemski šah ŠS Srbije*”, koji je izlazio do 1964. i predstavljao, u to vreme, značajan doprinos problemskom šahu u Srbiji, pa i šire. Bilten je izdavan u jednostavnoj štampi, umnožavan šapirografski, sa dijagramima koji su pečatima ubacivani u svaki pojedinačni primerak.

Po završetku studija, 1954. godine, zaposlio sam se u preduzeću Energoprojekt u kome sam neprekidno radio ceo svoj radni vek na raznim poslovima projektovanja, građenja i rukovođenja, na projektima hidrotehničkih objekata i postrojenja, posebno betonskih brana. Bio sam, između ostalog, direktor radova u Togou (Hidroelektrana Kpime) i Peruu (Hidromelioracioni sistem Čira-Pjura) i višegodišnji član poslovnih organa.

Zbog poslovnih obaveza imao sam višegodišnji prekid u bavljenju problemskih šahom, da bih sa problemima nastavio u Ligi problemista od njenog početka 1980. Za Ligu sam sastavio više od 60 problema, od kojih je 20 izabrano među prvih 10 i objavljeno, uglavnom, u časopisima „*Mezija*” i „*Mat*”. Među ovim problemima ima ih koji su zauzeli drugo, treće, četvrto i peto mesto (više puta). Iz tog perioda ističe se problem objavljen u engleskom problemskom časopisu „*The Problemist*”. Na osnovu objavljenih problema Savet za problemski šah ŠS Jugoslavije dodelio mi je titulu **majstorskog kandidata-sastavljača**. Nastavio sam i sa takmičenjima u brzom rešavanju šahovskih problema u okviru Lige rešavača, od njenog osnivanja (1999. godine) do današnjih dana.

Pored rešavanja i sastavljanja šahovskih problema radio sam i na organizovanju problemskih takmičenja, kao i na suđenjima rešavačkih i sastavljačkih turnira. Posle višegodišnjeg prekida, ponovo sam izabran 1981. godine za predsednika Odbora za problemski šah ŠS Srbije. Kao predstavnik Srbije bio sam član Saveta za problemski šah Šahovskog saveza Jugoslavije i učestvovao na brojnim sastancima ovog Saveta: u Zagrebu, Ljubljani, Đevdeliji, Sarajevu, Kikindi... Organizovao sam tradicionalni susret problemista Jugoslavije, koji je održan u Beogradu 1989. Bio sam višegodišnji predsednik *Šahovskog kluba „Energoprojekt”*. Sada sam član Odbora *Društva problemista Srbije*.

Sudio sam, uz izbor problema, na više od 30 takmičenja u brzom rešavanju od kojih su posebno značajna dvodnevna prvenstva države, na kojima sam sudio na deset uzastopnih prvenstava (1993–2002), u Beogradu, Požarevcu i Zrenjaninu.

Bio sam i organizator pojedinih od ovih takmičenja. Između ostalih, sudio sam na rešavačkim takmičenjima na šahovskim superturnirima Invest banke, kao i na 11 poslednjih takmičenja pod nazivom Memorijal Branka Atanackovića, u okviru Lige rešavača. Sudio sam i na turnirima u sastavljanju šahovskih problema, u časopisu „Šahovska kompozicija”, „Mat Plus”, u Ligi problemista, te na IV amaterskom prvenstvu u komponovanju.

Sarađivao sam u listu preduzeća „Jugopetrol” u kojem sam uređivao problemsku rubriku poslednjih 18 godina. U šahovskom časopisu „Moderni šah” bio sam saradnik sve dok je izlazio (2004–2006), i objavio oko 20 članaka o događanjima u našem problemskom šahu.

Joza Tucakov

Učesnici Kongresa problemista u Piranu 1955. godine (gornji red: B.Pavlović, B.Nagy, S.Mitrinović, S.Zlatić, A.Popovski, B.Šošarić, N.Petrović, J.R.Neukomm, P.Ivanić, K.Rožić, I.Slaviček, M.Tomašević, D.Čatlak i Č.Gavrilović, donji red: S.Milenković, S.Šnajder, S.Maslar, J.Tucakov, Z.Maslar, V.Bartolović, Ž.Tomić i V.Miletović)

O saradnji i druženju

Jožu Tucakova sam upoznao ranih 70-ih, kada se posle duže pauze nakratko pojavio među beogradskim problemistima, kao sudija jednog takmičenja u brzom komponovanju. Kada se definitivno vratio u naše društvo, desetak godina kasnije, postao je simbol stabilnosti i pouzdanosti u promenljivim vremenima, čovek koga nije moguće naljutiti, ni izvesti iz takta. Mnogo puta je u kriznim periodima prihvatao poziv da pomogne organizaciji ove amaterske oblasti, kao predsednik ili član Odbora za problemski šah ŠSS, urednik publikacija, organizator, direktor ili sudija takmičenja, posebno insistirajući da se tradicija održi i da se poslovi sprovedu do kraja. I kada je ponestajalo novca za odlazak državne reprezentacije na svetska prvenstva, ili za organizaciju domaćih šampionata, znao je, na svoj neupadljivi način, da obezbedi pomoć. Ovoj zbirci njegovih kompozicija naročit značaj daje činjenica da Joža svoje radove nikada nije slao za Album FIDE, ni druge vrste kolekcija, te su mnogi ostali nezasluženo nepoznati najširoj publici.

Marjan Kovačević
velemajstor problemskog šaha

Priznanje najstarijima i najmlađem:
Joža Tucakov (80), Branko Grbić (13) i Živa Tomić (97)
(Pančevo, 2009)

Problemisti pomenuti u knjizi

(u zagradama su navedeni brojevi problema)

Fadil Abdurahmanović (46, 47, 50)
Milomir Babić (56)
György Bakcsi (44)
Hrvoje (Vojko) Bartolović (5, 7, 9, 12, 20, 61, 62, 69, 71)
Edward Boswel (67, 68)
Julius Buchwald (45)
Zoran Dančuo (62)
Branislav Đurašević (30)
Borislav Gađanski (55, 59)
Časlav Gavrilović (61)
Mato Haralović (11)
Eric M. Hassberg (45)
Zvonimir Hernitz (27, 63)
Fritz Hoffman (10)
Petar Ivanić (25, 26)
Živko Janevski (34)
Branko Koludvorić (48)
Jozsef Korponai (64)
Marjan Kovačević (19, 21, 32)
Mirko Marković (37)
Zlatko Mihajlovski (57, 58)
Stanko Milenković (43)
Dean Miletić (43)
Miodrag Mladenović (14, 35, 36, 52)
Slobodan Mladenović (13, 29)
Frederick W. Nanning (1, 23)
Julius R. Neukomm (40)
Vukota Nikoletić (72, 74)
Nenad Petrović (3, 39, 41)
Srećko Radović (22)
Vladimir Sergejev (10)
Mihajlo Stojnić (56)
Nikola Stolev (53, 54)
Sloboda Šaletić (51)
Sveto Štambuk (28)
Miloš Tomašević (65)
Živa Tomić (73)
Milan Velimirović (16, 31)
Luigi Vitale (29)
Savo Zlatić (8)

Napomene i objašnjenja

Amatersko prvenstvo – Takmičenje u sastavljanju šahovskih problema u kome učestvuju samo takmičari bez titula u problemskom šahu.

Baterija – Položaj dve istobojne različite figure tako da pomeranjem jedne druga (linijska) ima dejstvo duž otvorene linije.

Blizanci – Premeštanjem figure ili druge minimalne promene pozicije dobija se novi problem sa drugačijim rešenjem.

Blokada – Zauzimanje polja pored kralja figurom boje kralja.

Brza kompozicija (sastavljanje) – Takmičenje u sastavljanju šahovskih problema sa ograničenim vremenom trajanja (od nekoliko sati).

Brzo rešavanje – Takmičenje u rešavanju šahovskih problema sa veoma ograničenim vremenom trajanja (od nekoliko sati).

Cikličke izmene – Izmene matova ili odbrana po utvrđenom redosledu.

Eho matovi – Iste matne slike koje su simetrične, pomerene ili rotirane. Ako su na različitim bojama polja tada su – *kameleon eho matovi*.

Eksklzior – Put pešaka od osnovnog polja do promocije.

Faze problema – Rešenje (realna igra), prividna igra i varke.

FIDE Album – Zbornik šahovskih problema. Periodična publikacija koja sadrži najznačajnije, uglavnom nagrađene, probleme objavljane u prethodne tri godine, odabrane po posebnom izboru, u organizaciji Stalne komisije Međunarodne šahovske organizacije.

Fleckova tema – Beli preti sa nekoliko matova, a crni svojom odbranom sprečava sve pretnje osim jedne, tako da je broj tematskih odbrana jednak broju pretnji, odnosno matova.

Fokusna tema – Žarišna tema.

Geometrijski oblik – Potezima jedne figure opisuju se razni geometrijski oblici (trougao, kvadrat, romb...).

Grimshowa tema – Međusobno secište raznorodnih linijskih figura iste boje na istom polju iznuđeno pretnjom.

Informalni turnir – Turniri u kompoziciji sa slobodnom temom (bez uslova).

Indijska tema – Korisno privremeno secište kojim se oduzima dejstvo jedne bele figure nakon kritičnog poteza.

Izmenjena iznudica („*White to play*”). U iznudici u rešenju menjaju se matovi iz prividne igre.

Izmenjeni matovi – Na iste odbrane u dve ili više faza slede različiti matovi.

Izmenjene odbrane – Isti matovi nakon različitih odbrana u više faza.

Iznudica (zugzwang) – Kada beli posle prvog poteza (rešenja) ne preti matom nastaje iznudica. Mat nastaje na iznuđene poteze crnog.

Krčenje linija – Bela linijska figura vuče poteze samo da bi drugoj ustupila mesto.

Kritički potezi – Prelazak tematske figure preko polja dejstva druge figure (kritično polje) u cilju iskorišćavanja secišta.

Krst – Pokreti jedne figure (obično kralja) u četiri ortogonalna ili dijagonalna pravca (zvezda kralja).

Liga problemista – Takmičenje u sastavljanju šahovskih problema (kompoziciji) na zadatu temu sa rokom dostavljanja problema (jedan do tri meseca). Održava se četiri kola godišnje, a davalac teme je obično i sudija takmičenja.

Liga rešavača – Takmičenje u brzom rešavanju šahovskih problema. Održava se godišnje u pet kola (obično se rešava devet problema u vremenu od 150 minuta).

Minijatura – Problem sa najviše sedam figura (u samomatu do osam).

Minor promocija – Promocija pešaka u slabiju figuru (obično skakač ili lovac).

Nastavljena odbrana – Proizvoljan pokret crne figure, u odbrani pretnje, stvara slabost koju beli koristi. Na određen potez ove figure sprečava se ostvarena slabost (korektivna igra crne figure), ali se stvara nova slabost koju koristi beli.

Nastavljeni napad – Beli preti pokretom jedne figure na koji crni ima tematsku odbranu. Međutim, beli može pokretom te figure da preti drugim matom, pri čemu jedan od tih pokreta rešava problem (korektivna igra bele figure).

Original – Problem koji se prvi put objavljuje.

Polubaterija – Položaj dve istobojne figure na liniji između vlastite linijske figure i protivničkog kralja, tako da nakon pokreta jedne od njih nastaje baterija.

Poluvezivanje – Položaj dve istobojne figure na liniji između vlastitog kralja i protivničke linijske figure, tako da potezom jedne od njih nastaje vezivanje.

Pomoćni mat – Crni igra prvi i pomaže belom da ga (crnog) matira.

Povratna tema – Povratak figure na polje sa kojeg je otišla.

Pretnja – Prvim potezom beli preti matom, a crni se od toga brani.

Prividna igra – „Rešenje” problema (igra) pre prvog poteza belog.

Promocija – Pretvorba pešaka na osmom, odnosno prvom redu, u određenu figuru.

Recipročno izmenjeni matovi – Na iste odbrane u dve faze slede isti matovi u obrnutom redosledu.

Rex Solus – Problem u kome jedna strana ima samo kralja.

Samomat – Beli prisiljava crnog da ga (belog) matira.

Secište – Presek dejstva dveju istobojnih linijskih figura.

Sprečavanje duala – Beli prividno ima na raspolaganju više načina da matira, ali sve mogućnosti, osim jedne, otpadaju.

Task – Problem u kome se tema ostvaruje u maksimalno mogućem broju varijanti, odnosno efekata.

Tematski turnir – Takmičenje u sastavljanju šahovskih problema sa zadatom temom.

Tempo potez – Potez kojim se ništa ne menja u poziciji i čija je jedina svrha da se igra prebaci na suprotnu stranu.

Tihi potez – Potez koji se ostvaruje bez prethodnog davanja šaha.

Ubrzana kompozicija (sastavljanje) – Takmičenje u sastavljanju šahovskih problema sa ograničenim vremenom trajanja od više dana ili meseci.

Uvodni potez – Početni potez (obično belog) kojim se rešava problem.

Varka – Nakon prvog poteza beli ima matove na sve odbrane crnog osim na jednu, koja predstavlja oborenje varke.

Zagorujko tema – Izmenjeni matovi u najmanje tri faze sa najmanje dve iste tematske odbrane.

Zrcalni mat – Položaj kada se oko crnog kralja ne nalazi nijedna figura.

Zvezda – Krst

Žarišna tema – Crna figura brani dva polja (žarišna polja) koja napada beli. Pomakom te figure jedno polje ostaje nebranjeno (fokusna tema).

J.T.